

BUDA-PESTA

19 Septemvre st. v.
1 Octomvre st. n.

Va eși duminec'a.

Redact. : strad'a Havas nr. 1.

Nr. 38.

ANULU XII.
1876.

Pretinlu pe unu anu 10 fl.
Pe 1/2 de anu 5 fl. ; pe 1/4 de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romani'a 2 galbeni.

Societatea pentru fondu de teatru romanu.

Adunarea generala a Societății pentru fondu de teatru romanu, convocata la Lugosiu pe 23 si 24 septemvre a. c., neputendu-se tiné la terminulu anuntiatu, se convóca de nou la Lugosiu in 15 si 16 octomvre anulu curente calind. nou, pastrandu-se program'a publicata in nr. 33 alu „Familiei.“

Budapesta 25 septemvre 1876.

Iosifu Vulcanu, secretariu,   Alesandru Mocioni, presiedinte.

Consecintiele Resbelului.

Institutiunea resbelului privita din tóte punctele de vedere, este unu blastphemu asupra omenirii. Dar fiindu că este asiá da antica, se cade inevitabila, si disperati'a omóra curagiulu, inainte d'a incepe lupt'a.

Unii inse pretindu, că efectele resbelului sunt aceste: „Elu impinge omenirea c'unu pasu inainte.“

Ideile nóue ale seclului sunt d'unu spiritu cu totulul contrariu. Cu atátu mai multu acum, candu tint'a natiuniloru este d'a sacrificá totu pentru a atinge fericirea posibila, usiorandu traiulu, si esterminandu reulu ce bântue societătile.

Pentru a realisá acestu scopu, trebuie a

ne debarasá de totu ce e vechiu, putredu si viciosu; retinendu numai aceea ce i bunu si utilu.

Déca s'a combatutu adesea duelulu cá institutiune vechia sanghiuina, barbara si inumana; resbelulu mai cu séma, trebuie consideratu cá Geniulu reului, Dieulu infernalu, distructoru si perniciosu spetiei umane.

Candu lumea aprinde facl'a spre a lucrá, elu sufla cá unu ventu impetuosu, stingend'o, risipindu in intunericu productiunile atátoru fatige si punendu obstaclu progresului.

Consecintiele resbelului se manifesta totu-de-una prin destructie, lasandu in urma-i do-liu si cenusia! Acésta ei numescu gloria, triumfu, splendóre; si c'o bucuria selbatea si fierósa serbéza diu'a invingeriloru repurtate. Ce oróre! ce fanaticismu! O ambiitiune realisata, o vanitate satisfacuta cu preciulu atátoru victimi inocente si inca flórea natiuniloru. Ce considerabile perderi suferé seyman'a omenire! atâte suflete mari, atâte animi ardente, atâte bratie pline de vigóre se sfâsie cu ferocitatea leiloru sub impulsuinea unui avidu de re- nume si de cuceriri.

Calculandu, aceste perderi sunt duble, sunt imense, si incalculabile. Sunt duble: pentru-cá atát'a sange nobilu si cavalerescu ce se vérsa in torente, va lasá mii alte fiintie inconsolabile, mii alte animi sdrobite, stinse si

chiar mórte, prin disparitiunea lor. Căci, ce mai remâne, candu cei pe cari iubimu nu mai sunt? viéti'a devine o vale de lacrimi in care sufletulu se afunda, unu lantiu de regrete si de suveniru triste ce sugruma si cea mai din urma sperantia?! Ce remâne unei mame a careia betranetie avù nenorocirea d'a suferi perderea unicului seu fiu, unic'a sa consolare?! Ce remâne unoru orfelinu ai caroru conductoru si protectoru, fia unu tata séu unu frate, au disparutu fiindu masacrati; ce voru face ei, ce voru deveni óre fiindu fortiați a luptá singuri cu undele perfide ale lumei! de la cine voru mai primi ei necesariile vietii si o educatiune asiá de solida si sincera cá aceea ce le-ar fi predat'o ei?! Ce consolare mai póte esistá pentru acele sótie fidele remase inconsolabile, candu fumulu tunului intunecandu atmosfer'a, eclipséza stéu'a magica dupa care se conducu si se tinu legate printr'unu firu de-auru dilele lor; si cáta durere inca pentru sotiulu lor, pe care resbelulu lu-condamna a muri departe de soti'a sa si de imbratisiárele preciosiloru sei copíi, nesciindu celu pucinu déca si prin mórtea sa, sórtea lor e asigurata?!

Ce disperatie pentru fraged'a copila, alu carei fidantiatu, — acél'a in care si-concentrase totu profumulu viitorului seu, e sacrificatu in resbelu in prima-vér'a ilusiuniloru, candu chiar spiritele celeste le invidiéu fericirea! Cá esemplu, intre altele avemu pe Camil'a lui Horatiu, a carei imprecatiune a supra Romei si a supra fratelui seu provenindu dintr'unu astu-felu de sentimentu o reproducu aci.

Imprecatiunea. „Roma! uniculu objectu alu maniei mele! Roma alu careia bratiu a sacrificatu pe logodniculu meu! Roma care ti-a datunascere si pe care o iubesci! Roma in fine ce eu urescu pentru cá te onóra! Faca ceriulu cá toti acesti vecini uniti s'ó incungiuire, sè spulbere temelile tale inca slabe! si déca acésta nu e destulu, cá intrég'a Italia; faca ceriulu cá Orientulu cu Occidentulu sè se aliedie in contra ei; cá sute de popóre unite, sè tréca s'ó sfarame, peste nóue tieri si mări! cá ea singura sè se védia ingropata sub propriile sale fundamente si prin propriile-i mani sè sfasie intaririle sale! Mani'a ceriului aprinsa de rugele mele, plóie pe dins'a unu Océnu de focu, sè potu vedé cu ochii mei chiar cum cade tresnetulu, sè vedu edificéle sale prefacéndu-se in cenusie si laurii sei in pubere, sè vedu pe celu din urma Romanu espirandu ultim'a-i suflare, si numai eu fiindu caus'a sè moru de placere!“

Acést'a imprecatiune fulgeratóre ce ea pronuntia a supra Romei conquerante o merita, fiindu-cà erau multime de alte medii, mai bune, mai perfecte, spre a se proclamá *Dómn'a Lumei*, nu numai aceea a armelor.

Blastemu dar barbariloru! aceia cari spre a tiné in sclavia popórele supunendu-le suveranitatii lor, intreprindu atâte crudimi, si atâte crime! E ingrozitória crud'a bucuria ce manifesta acei cuceritori in triumfulu lor. Ei banchetéza intonandu imnuri fanaticé, si saltandu de placere inaltia arcuri si temple, acolo unde edificéle inca fumega de foculu mistuitoru, si unde pamentulu e inca umedu de sange; intocmai cá acvil'a care, prindiendu in ghiare pe frumós'a lebeda, o sfasia cantandu de satisfactiune.

Ne miràmu cu tóte aceste, si ne inspaimentàmu de spectacolulu ce se vede la Indieni in manifestatiunea adoratiunei Dieului Jagarnath, candu acestia imbetati de promisiunile false ale celoru lasi, cari voru a-i dominá in ignorantia lor, se prosternu sub rótele carului funebru, ce face din ei unu adeveratu macelu.

Care e diferenti'a intre selbateculu Indiloru si Europénulu civilisatu? *Diferenti'a* e numai cá: aceia se sacrifica pe ei de voia, **pe** candu cestialalti sacrifica pe alii prin fortia.

Unulu din vatematórele rezultate ale resbelului e: cá multi individi plini de foculu amorului filantropicu sunt rapiti de la esecutarea intreprinderiloru lor bine-facetóre, si remanendu lipsiti prin urmare toti aceia ce primiau si acceptau balsamulu bunatàtii si generositàtii lor. In tierile acelea, unde si-vér-sa veninulu furiiloru sale, chiar si geniile mari cari si-deponu viéti'a pe altarulu sciintiei, spre a lasá omenirii omagiile loru preciose, sunt sustrasi de la activitatea lor si fortiați a abandoná sfer'a idealului, spre a participá la necesitàtile si la grijele aspre-i realitàti; càci chiar musele disparu, in timpulu resbelului.

Distructiunile ce se esecuta in astu-felu de timpu sunt enorme: temple, monumente, edificie gigantice cari facu grandórea lumei, si cari cósta mii si milióne de bani, sunt sfaramate si ruinate, chiar colib'a umila si miserabila a saracului care cósta riuri de sudori, nu e crutiata. Totu cá consecintie ale resbelului sunt perderile insemnate de bani, ce se risipescu spre a se intretiné astu-felu de lupte. Bani, cari remasi in tesaurulu publicu ar fi pututu serví de ajutoru celui lipsitu de mediile necesare esistentiei si infirmiloru prin cla-

diri de stabilimente de bine-faceri, si prin stabilimente de instructiune, contribuindu la in-florirea poporului.

Elu aduce cu sine si alte nenorociri mai inspaimentatóre prin crudimele si atrocitãtãle ce se exercita: atãtia prunci smulsi de la pep-tulu mamei lor si taiati fara misericordia, atãtia mici angerasi mai multu de câtu ino-centi desceptati din somnulu lor incantatoru, de ghiuléc'a destructóre care-i strivesce. Óre aceste floricele, bine cultivate si crescute in ae-rulu puru alu adevurului, alu moralitãtii si con-sciintiei; n'aru fi oferitu lumei productiunile inteligentiei lor si concursulu loru celoru persecutati de sórte?

Profitele ce resbelulu, dà egoistului si celui lacomu de avutië, sunt pré mici, in comparatiune cu perderile. Elu dà tierii invingatóre, nisce sclavi si câte-va trofee; candu relele ce causéza sunt fara limite, espunendu pericolului neajunsuriloru pe ambele parti. Câte mii de ómeni, cu intentiune d'a face cuceriri, d'a-si intinde teritoriulu, nu s'au espusu pestilentieloru decimatóre si fómetei, in prad'a deserteloru. Dar câte rele inca, pentru partea pasiva: avutiile lor luate, drepturile lor maltratate, cetãtile arse si regii lor omoriti!

Ce devenise Atena, cu cetãtele Grece, in manile lui Xerxe regele Persiloru, care dupa ce-i predà, omorira pe eroii lor la Termopile, arse temple, distruse totu si chiar pe regele lor Leonida; pe acestu semi-dieu alu Greciei!

Ce devenise Cartagena, cu avutiile sale, in manile Romaniloru, cari o dete flacariloru, si 'n ale Arabiloru cari i puse finitu!

Ce ajunsese Erusalimulu cu tesauerele lui Solomonu, in manile lui Nabukodonosor, care lu-derimà si 'n ale lui Vespasian si Titu, care i dete focu!

Unde este Egiptulu, celu plinu de virtute! cu minunatele lui constructiuni, cari inspaimentasera lumea, satisfacêndu imaginiatiunea cea mai vasta, cu tesauerele si minunele lui Sesostre; rapite de Greci, Persi si 'n urma de Romani, cari devastandu-lu de ornamentele sale, le-au depusu in Italia, ruinandu acestu cuibu de frumusetile sale miraculose.

Totu o asiásórta au avutu si unele biblioteci, precum aceea a Alesandriei, ce continéa istori'a antica a diferiteloru natiuni, descoperiri sciintifice si operile a o multime de savanti; cari au remasu perdate in neantu, atãtu pentru noi, câtu si pentru generatiunile viitóre. Acésta biblioteca cadiendu victima invidiei Asiaticului

care voiá a ne perde originea si datinele in-mormentà o parte din trecutul omenirii.

Éta serviciile ce au adusu umanitãtii, multimea resbeleloru. In locu cá ocupatiunea, cea mai importanta, sè fia a fa-caruia, d'a ameliorá starea deplorabila in care ducu viétia cea mai mare parte din ómeni, neavendu nici unde se-si repause capulu, ba inca sunt fortati a purtá si arm'a contra inamicului. ce atentéza: la viétia si onórea lor, la amorulu si la libertatea lor.

Resbelulu e defavorabilu, consideratu si din punctulu de vedere economic; fiindu-cà multimi incalculabile de ómeni si-trecu timpulu vietii esclusivu cu exercitiulu armeloru, avendu séu nu ocaziune a face usu de ele in folosulu tierii. Cu acestu modu, se sustragu: atãtu orasianulu de la meseri'a sa, câtu si tieranulu de la plugulu seu, condamnatu fiindu a-si perde timpulu in casarma si in serviciulu superioriloru, cum e obiceiulu, exercitiu ce ar puté fi invetiatu cu succesu in scurtu timpu chiar la caminele lor.

In acele intervale mari ce stau in casarma, tieranii deslipiti de la peptulu parintiloru, se denaturédia si se demoralisédia prin orasie. deprindiendu-se cu o altu-felu de viétia si inturnandu-se in famili'a sa cu dispretiu pentru greutatea plugului.

Esercitiulu armeloru ar trebui sè repre-sinte o *sciintia*, care sè fia in programulu tuturor stabilimenteloru de instructiune: cá astu-felu fia-care cetatiénu in ori ce casu de pericolu sè scia a manuí arm'a spre a se aperá.

Din punctulu de vedere higienicu resbelulu este fórte amenintiatoru si fatalu nu numai pentru tier'a care lu-indura, dar aprópe pentru mai tóte. Cãci cá consecintia trista a acelor lupte sangeróse, sunt mai tóte pestilentielle ce secera milióne de fiintie. Acele sume infinite de cadavere, remase sub influinti'a aerului, espuse putrefactiunii séu ingropate intr'unu locu saturatu, unde remanu multi ani pan' a se putrificá; de unde esala o multime de gaze vatematóre, causandu bóle violinte si incurabile.

Pericle, acelu patronu alu artiloru si alu progressului, fu prad'a unei asemenea pestilentie ce succese resbelului Peloponescu. In timpulu lui Stefanu celu mare domnulu Moldaviei armat'a Musulmana a lui Mahomet fu in majoritate nimicita din acésta cauza; si alte asemenea esemple. In timpii cei vechi fiindu resbelele mai numeróse si pestilentielle erau

mai dese, contribuindu cu indoita furia la es-terminarea omenirii.

Resbelulu dar, reversà a supra popóre-loru unu Océnu de nenorociri, ce consuma totu in cale-i, cá si lav'a unui Vulcanu! Acésta in-stitutiune de tiranía, e unu adeveratu monstru, care va versá veninulu seu continuu a supra umanității, câtu timpu lu-va tolerá cu indife-rentia; elu e reulu incarnatu!

Desastrele sale, atingu si pe femeia mai cu séma, cu forti'a unui curentu electricu, fiindu cà omenirea intréga nu-i decátu ope-r'a ei.

(Finea va urmá.)

Maria Nicolescu.

Acorduri selbatice.

(De M. Berend.)

IV.

Candu cautu in ochiulu teu
Atátu de limpede-odinióra,
Atátu de inocinte,
Eu nu scíu cum mi-vine
In locu de-unu doru ferbinte,
Sè plangu, sè plangu amaru . . .
Aduci-ti aminte de timpulu
Pe candu erám noi curati
Cá stelele ceriului,
Cá cugetulu pruncului,
Si candu alergamu pe campía,
Mana de mana,
Si flori culegeamu,
Si cum le pupámu
Si apoi le dámu
Si altor'a sè le sarute.
Eramu fericiti
Cá Adamu si Eva
In raiu . . .
Acuma noi dicemu,
C'a fostu o pruncia,
Ce-atuncia faceamu,
Càci este departe,
Si numai rentórna —
Cá insa-si junéti'a.
Càci florile-atuncia culese
S'au coptu si-au roditu
O póma oprita in ceriuri,
Momél'a Satanei —
Si noi amu gustat'o.
Si bland'a faclía
Tienuta de-unu angeru zimbundu
La patulu de nunta
Alu cunosintiei
Facutu-s'a spada de flacari,
Ce-acum ne alunga
Din raiu . . .

Elia Traila.

Cetatea Belgradului (Alba-Iulia.)

(Urmare.)

D'a supra portii este o casulia din lespedi de pétra intunecata, cu usia tiépena, unde in Ianuarius 1785 martirulu natiunii Horia a suferitu dilele din urma ale vietii sale inainte de ce fu macelatu prin róta.

Aprópe langa ultim'a grópa a cetátii si astadi arata ómenii unu locu, unde s'aru fi astrucatu corpulu lui Horia.

D'a supra acestei casulie se inaltia mare-tiu statu'a calare colosala a lui Carolu VI, ca-lulu seu sdrobindu turci in piciórele sale.

Despre calulu acestei statue omulu are o mandra privelisce intinsa pe valea Muresiului si a Sabesiului.

Sub acésta porta ajungemu in cetate. D'a stang'a vedemu marele edificiu, astadi pitarí'a militara; mai inainte a fostu resiedinti'a me-tropoléi romane gr. cat. pana la anulu 1738 candu s'a mutatu la Blasiu.

Imediatu langa acésta zidire se afla mo-netari'a, mai nainte manastire de calugaritie si in anii 1713—1715 adaptata apoi pentru monetaria, unde pana la anulu 1870 se bateau banii tierii. In acésta monetaria, care antáiu a fostu in orasiu si numai din pricin'a deselor irruptiuni ale Turciloru fu transpusa in an. 1715 in cetate, au mai batutu monete Gavri-la Betleanu in 1620, Georgiu Racoltianu in 1657, Mihaiu Apafi, ultimulu traficantulu en gros alu Ardealului, in anii 1683, 1686, 1687, 1688 si 1689.

In róndu cu monetari'a se vede grandios'a casarma a tunariloru de cetate, cu dóue curti spatióse, care mai antáiu a fostu averea capi-tulului, mai apoi a ajunsu in proprietatea principiloru. Stilulu si planulu zidirii consta si dovedescu acést'a. O emblema zidita d'a su-pra portalului trepteloru aréta limpede, cà aici a locuitu Andreiu Báthory; se dice cà si Ana Bornemissa, soci'a lui M. Apaffi, sè fia lo-cuitu acolo.

In acésta casarma este si o sala d'arme, inse astadi aprópe góla; multe esemplare in-teresante au facutu pe urm'a altoru multoru lucruri rare, drumulu la Viena.

Urmédia resiedinti'a episcopului rom. cat. Unii afirma, cà acésta zidire fu redicata de cu-tare episcopu, altii credu, cà fu zidita prin principii Ardealului, pentru cà in an. 1542, regin'a Isabela se hotari a-si mutá resiedinti'a la Alba si a locuí in zidirea, ce atuncia a fostu folositu-o repausatulu episcopu Ionu Statiliu. Unu seculu si jumetate dup'aceea Alba fu re-

siedinti'a principiloru Ardealului. Astadi jumetatea acestei zidiri este a capitului, care are si supraveghiarea a supra archivului tierii si a fundatiuniloru pentru sciintie ale contelui Ignatiu Batthyány, episcopu ardelenescu in secl. alu 18-lea. *) Impartirea acestei resiedintie in dóue parti se datéza din 1718 in lips'a de locuintie.

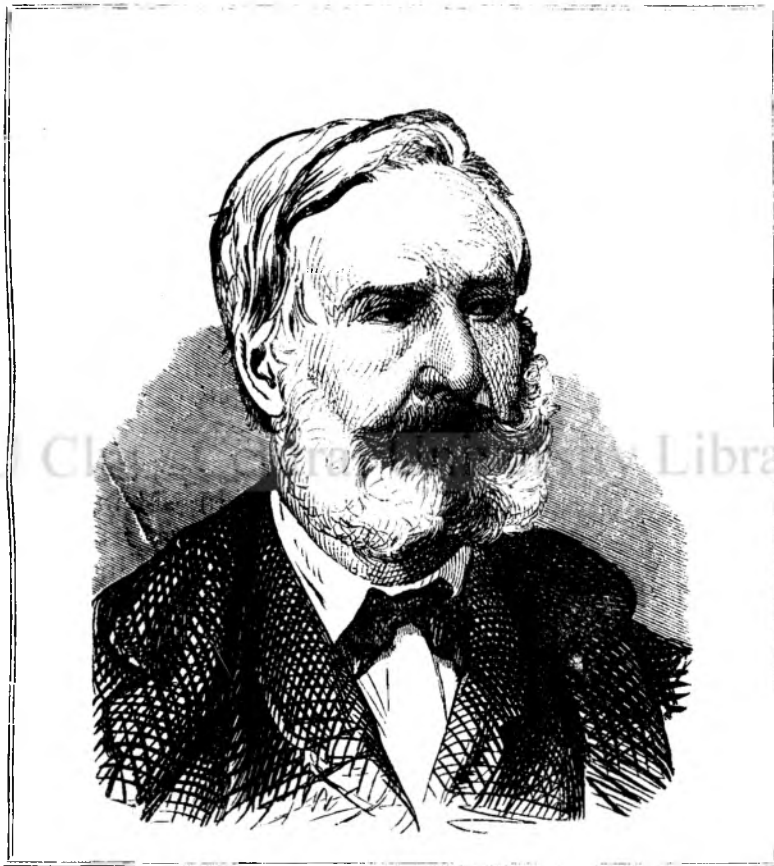
Celu d'antâiu episcopu in Ardealu sciutu a fostu Simionu (1103--1112) si déca acest'a ar fi fostu rom. cat., atuncia celu de astadi aru fi alu 77-lea episcopu rom. cat.

Langa acésta resiedintia se afla pórt'a spre miédia-di a cetâtii, zidita in forma de tu-

numai colonelu. O emblema la fruntea casei ni spune, cà acésta zidire a fostu candu-va a familiei conte Miko (Micu.) Apoi noulu palatu alu oficieriloru cu peste 100 chilie de locuitu. Acolo este si paz'a de frunte a garnisiunei.

Inaintea acestei zidiri se estinde o mandra promenada, bine cultivata si grigita. Locu fórte placutu pentru preamlàri si petreceri.

Decórea acestei promenade este unu monumentu cu pedestalu de pétra, facutu din badicu in stilu goticu. Corpulu d'armata c. r. ardeleanu a redicatu acestu monumentu in memori'a colonelului Ludovicu Losy de Lose-nau, care in 9 fauru 1849 in lupt'a de la po-

Victor Hugo.

nelu, de 16 stangini lunga, chiar vis-à-vis de pórt'a lui Carolu. Tribunii nostri in lupt'a natiunii pentru scuturarea sclaviei in 1848/9 adese au comunicatu cu comand'a cetâtii trecundu numai prin acésta pórt'a.

In centrulu cetâtii se afla palatulu, incungiuratu d'o gradina frumósa, locuitu totu-deuna de comandantele cetâtii, care pana in anii din urma a fostu unu generariu, éra acuma

*) In anulu 1874 eruditulu scrietoriu alu istoriei natiunii nóstre, dlu Hasdeu, si-a facutu in vre-o câte-va dile de véra pretióse notitie in aceste archive si bibliotece.

dulu Simerici (Piski) fu vulneratu, si a repausatu apoi in Sibíiu.

Pe acestu monumentu sunt insemnate numele oficieriloru si numerulu ostasiloru cadiuti in acésta lupta sangerósa, intre cari au fostu multi romani granitieri din Banatu si din regimentele romane din Ardealu.

Pe unu locu mare cvadratu, care pana la scóterea Iesutiloru din tíera. a fostu proprietatea acestora, se afla seminariulu baietiloru; biserica fara turnu a Iesutiloru, astadi folsitu de faurii si rotarii militari ai garnisiunii (depotulu) si gimnasiulu cu 6 clase gimna-

siale rom. cat. astadi cu mai multu de jume-tate studenti romani. *) Acestu gimnasiu me-rita accentuata amintire, pentru că de la 1861 mai cu séma studentii romani au suptu puci-nea mierea, consumandu si inghitindu multu veninu d'odata; paciinti'a si rabdarea loru de nenumerate-ori a fostu pusa la proba pana la gradulu supremu.

Vremea petrecuta la acelu gimnasiu nici io nu o voiu puté dá nici odata uitării . . .

In urma am sè mai amintescu dóue zidiri istorice.

Zidirea pentru astronomía impreunata cu bibliotec'a fondata de marele episcopu rom. cat. contele Batthyány, si catedral'a episcopu-lui rom. cat.

(Va urmá.)

Ionu Valeriu Barcianu.

Inventiune noua.

Seclulu nostru, e seclulu inventiuniloru. In ori care parte aruncámu ochii, vedemu in-florindu sciinti'a naturala. Vapórele si electri-citatea stau in servitiulu omului. Artea si in-dustri'a se perfectiónéza. Si tóte strabatu pana in clas'a cea mai de josu a poporului.

Asiá inventiunea cea mai noua, despre care se va scrie in aceste sire, privesce la unu viitoriu mare, si in curendu se va face proprie-tatea poporului.

Scimu că totu corpulu organicu e supusu decompunerii, putrediunei, alu careia procesu produce si mirosuri puturose. Zoologii si Chi-rurgii se folosiá pana aci contra putrediunii de carbonatu séu acidu carbonicu, ce se do-bandesce din oleiulu carbunelui de pétra.

Acestu carbonatu e veninosu, o dosa de câte-va picuri, omóre unu cane in 15 minute. Deci nu se póte generalisá cá midilocu anti-septicu, folosibilu contra putrediuni chiaru si a vuptualeloru.

Altfeliu stà cu invetiunea noua a Profe-sorului Kolbe din Lipsca de mai anu, cu „aci-dulu salciu.“ Leroux a descoperitu inca la an. 1830 in cogi'a Salcei o meteria numita Sali-cinu. Din acestu Salicinu a descoperitu Kolbe acidulu salciu, carele afara de cogi'a salcei se mai afla si in ierburile campestre „spiraea ul-maria,“ si „gaultheria procumbens,“ éra par-tile constitutive a acidului salciu, sunt lega-tur'a acidului carbonicu cu carbonatu. Kolbe a aflatu: cumca tóte proprietátile bune ale car-

bonatului in mesura mare trecu la acidulu salciu, éra din proprietatile rele neci un'a, prin urmare acidulu salciu nu e veninosu, dar to-tusi antisepticu, adeca conservatoriu de pu-trediune.

Se póte gratulá acestei invetiuni a lui Kolbe din tóte partile. Acidulu salciu (Sali-cysäure) e preservativulu celu mai bunu con-tra putrediunei si nesticatoriu sanetatiei. A-césta materia e fara colóre, fara aroma, si stà din cristale micutie, de gustu dulce-acriu, care in apa putinu, éra in spiritulu de vinu de totu se topescu. Kolbe a facutu incercare pe sine, luandu in timpu indelungatu in tóta diua cate 1½ gramu in liqueuru, fara a simtí cea mai mica alteratiune.

O insusire principala a acidului salciu e si acea că impedece fermentatiunea, dospirea, séu ferberea (Gährung) mai alesu la beuture. Beutu-rele spirituóse se facu prin fermentatiune, de-coctiune si ferbere. Asiá vinurile si berea. S'a probatu că 100 Grame acidu salciu, póte sistá ferberea a 1000 Litre de mustu, si inca si mai putinu se recere a impedece de totu intrarea ferberii mustului. Inse-si vasele se potu spelá cu ap'a amestecata cu putinu acidu salciu mai siguru, decâtu cum se afuma cu putiósá. Vi-nuri mai tinere, din caus'a fermentatiunei ul-teriori, nu se potu trage in iegí, deci ajunge putinu acidu salciu in vinu, si se va poté tra-ge in iegí fara frica de fermentare mai de-parte. Asemenea limpediesce vinulu celu tur-bure si apera contra mucediei. Kolbe a mai observatu, că mucediél'a tinteí, a gumi arabi-cului, a cleiului si altoru substantie supuse mucediei, inca se delaturéza, prin putinu adagiu de acidu salciu.

Dar inca medicinei si chiurgiei ce servi-tiu póte face acidulu salciu. Contra sudorei, de petióre, asiá neplacuta, ajunge putinu acidu s. mestecatu cu saponu, aluatu si ferina de in-tarele, pulverisate, si tine pelea móle. Totu acestu pravu, e mai bunu preservativu de dinti, si in contra morburiloru lipitióse d. e. bube, cosece etc. Chirurgiei i intinde celu mai bunu ajutoriu acestu acidu, la amputatiuni, operatiuni, si vindecari de rane. Un'a strobi-tura presarata cu farina de intarele mestecata cu acidu salciu, nu lasa sè cóca, si vindeca iute. Inca si racului ajuta, éra mirosulu greu delaturéza de totu.

(Finea va urmá.)

Georgiu Traila.

*) Intemeiatu prin imperatoriulu Leopold I.

VULTURII BOSFORULUI.

— Romanu de RAOULU NAVERY. —

I.

Venatulu cu sioimi.

Nici odata palatiulu din Trapesunt'a, ori-câtu de mare si de ospitalu a fostu de-almintrele, n'a primitu in sine unu asemenea numeru de invitati ilustru cá-si acum, candu ni se incepe istori'a nóstra.

Nici odata nu s'audi unu atâtu de voiosu tumultu in salóne, unde se schimbau conversatiuni, in gradini, unde musicantii si-ascunsera orchestrele, in curtile imense, unde renchiederile cailoru, latratulu caniloru, sunetele espirande a choruriloru formau unu sgomotu plinu de animatiune voioasa.

In totu minutulu se presentá câte-unu cortegiu nou precedatu de heroldi, de servitori, de pagi, aruncandu servitoriloru de palatiu, acest'a, unu nume alu unui rege séu princiú, celu alaltu, titlulu unui domnu mare. Venitii se conduceau inmediatu in apartemintele destinate loru.

Dinsii esiau de aici respasati de caletoria, imbracati in costumuri splendide si ajungeau salonulu de primire, la a carui intratu se aflá imperatulu Davidu insusi, primindu óspetii sei cu aceea curtoasia lingusória, a carei traditiuni Greci'a le transmise Asiei.

Davidu Comnenu avea poimane sè ofere invitatoriloru sei placerea venatului cu sioimi in padurile muntelui Olympu.

Pomp'a, care se deplicá in acestu resboiu debaratu locuitoriloru paduriloru, inbuldirea invitatiloru, constatau pré destulu, cá nici un'a alt'a distractiune nu eserciá pe acésta epoca a supra barbatiloru unu atrasu asié de puternicu, ca-si acést'a.

Ór'a ospetiiului, care erá sè uniésca óspetii imperatului, se apropiá, candu o trupa de calareti turcomani, unii pe cai de rasa pura, altii pe dromedari cu picidre lungi, innaintá in galopu si se opri in curtea de primire.

Unu tineru, objectu de respectu profundu din partea companioniloru sei, sari usioru josu depre calari'a sa, a carei frênu lu-prinse unu aprodu, apoi intorcându-se catra oficiuierulu insarcinatu cu introducerea strainiloru, i-aruncá acestu nume:

— El-Schériff.

Oficiuierulu se inchiná si propuse tinerului de a-lu conduce in apartamentulu seu spre scopulu de a face sè dispara de pe vestmintele sale pulberea caletoriei.

— Ba, respunse El-Schériff, pulberea nu desonóra pe unu ostasiu; dins'a va documentá unchiului meu dorulu ce am avutu de a me vedé la dinsulu.

Cavalerulu, care se vedeá a despretiui séu mai bine a nu cunósce rafinemintele civilisatiunii asiaticé, portá unu vestmentu turcomanu de o simplicitate estrema.

O caciula de peru, de o forma innalta acoperiá perulu seu negru, luciú. In brâulu seu se vedeau arme mai folositorie decâtu brilante. Inse nobleti'a tientei sale, cautatur'a sa sumétia vorbiau in favorulu originei sale, espresiunea de delicatétia a budieloru sale temperá efectulu ochiloru sei seriosi. Energi'a mare trebue sè fia fundamentulu acestui caracteru dreptu si de diumedate selbatecu.

El-Scheriff urmá la inceputu oficiuierului; inse

de abié se aflá in vestibulu, indata se rapedi spre salonu facéndu-si cale prin mediuloculu grupeloru de invitati si apoi si-indreptá pasii rapedi spre imperatu.

Intrarea sgomotósa a tinerului, costumulu seu lipsitu de ori-ce ornamentu contrastandu cu luculu generalu, produsera unu soiu de amutire. Toti lu-urmariau cu o privire de surprindere si curiositate intrebându-se, ce primire va sè-i face lui Davidu; dar mirarea deveni inca si mai mare, candu vediura pe imperatu, cá lu-stringe in bratie cu o espresiune de iubire viua.

Apoi intorcându-se catra nobilii sei invitati dise presentandu-lu:

— Nepotulu meu! fiulu princiului Ouzounu-Hassan si nepotulu Sarei, pré iubitei mele surori.

El-Scheriff fu intr'unu minutu impregiuratu, complimentatu si, celu-ce mai nainte semená a fi unu vèritu, deveni objectulu simpathiei generale.

Totu erá interesantu in dinsulu: tinereti'a sa, foculu si limbagiulu seu liberu de afectatiunile indatinatate pe atunci in curtile de Bizantiu si Trapesunt'a, mirarea sa la vederea luculu deploiatu in palatiulu Comnénelui, despretiulu seu pentru totu-ce nu erá neincungiurabilu de trebuintia, stoicismulu seu barbatescu, candórea sa pruncésca si curagiulu seu ostasiescu.

— Vi sum multiamitoriu pentru simpathi'a, ce mi-o dovediti, — dise dinsulu catra unu grecu tineru numitu Apostoli, care erá im mare favóre la curte; eu inse Vi sémenu fórte pucinu in privinti'a gustului si datineloru. Totu mi-pare strainu in palatulu acést'a. Deprinsu precum sum, vietii frugale duse sub cortulu turcomanu, eu me uimescu de splendórea Vóstra fara de a dorí sè o posedu: Pana in diu'a acést'a eu am traitu esistinti'a libera a siefloru nostri, iubindu libertatea selbateca a patriei mele, intrebuintiandu-mi dilele spre exercitie ostasiesci, aflandu cea mai viua placere in dresarea cailoru selbateci, imbracatu ca tinerii de etatea mea si nu cá fíu de suveranu, domnu a unui tribu numerosu. Inse in schimbu pentru amicéti'a Vóstra oferita mie cu francétia, eu Vi potu intinde o mana loiala, abila a manuá armele, a carei stringere pu Ve va insielá nici odata.

— Princiulu Ouzoun-Hassan nu V'a pututu insoci?

— Afaceri ponderóse l'au retienutu; póte ar fí avutu trebuintia chiaru si de ajutoriulu meu; inse elu a pretinsu, cá sè veniu la venatori'a acést'a si sè invetiú, ce diferintia este intre regimele nóstre si ale princiloru crescuti in sciintiele europene si poleiti in datinele loru.

— Bine dar, ce impresiune a produsu a supra Vóstra aspectulu Trapesuntei? intrebá Apostoli.

— Statui pe locu uimitu. Edificiele aceste maretie redicate pe etagiuri de terasse, turnurile usióre a minaretteloru si ale bisericiloru, cupólele cele mari sclipitórie de auru, gradinele, in cari se insira pe de-a supra rosariloru vérfurile negre a cipriloru, portile gigantice, bastiónele tari, stralucirea ceriului fara nuori reflectata prin o mare azuria, tóte aceste au produsu asupra spiritului meu o impresiune profunda. In acestu momentu minunile artiloru mi se presenté dia sub o mia de forme, bogati'a mosaiciloru, eleginti'a curata a objecteloru de marmore, frumseti'a severa a celoru de bronzu, me transpórta in lumea

ideiloru, cari prin o putere sublîma s'au incarnatu in materia. Mai pucinu pricepu bogati'a costumeloru, varietatea panuriloru de metasa chindesite cu auru, lucurositatea cateneloru de grumadiu, a agrafeloru si smociloru de pene, ba chiar ceea a manunchiului armeloru vóstre. Mi-pare, cã barbatii se efemeiescu adoptandu ornamente bune numai pentru femei.

— Póte, cã aveti dreptu, — respuse Apostoli cu unu surisu; inse, dëca simplicitatea vi siede bine sub corturile vóstre nomade, lucsul, pe care lu-blamati aice e aprópe de trebuintia. Indolentii supusi ai imperatului n'aru pricepe de locu pe unu domnitoriu rigidu; ei voiescu a-lu vedé de departe, in mijloculu unei straluciri de auru si pietri scumpe scilpitórie, mai cã asié, precu n visãmu pe Dumnedieu in splendórea gloriei sale.

— Marirea nóstra, a principiloru de turcomani liberi, — dîse El-Scheriff, e in bravur'a nóstra personala si in grigi'a parintiésca, care o portãmu de supusii nostri. Tinerimea turcomana mi-aclama, pentru cã crede, cã sum bunu si scie, cã sum tare; dins'a ar respinge pe unu siefu acoperitu de vestminte chindisite cu margele.

Conversatiunea tineriloru fu intrerupta in acestu momentu.

Ór'a ospetiului sunã.

El-Scheriff erã sub decursulu prandiului despartitu de Apostoli; de abié va fi simtitu inse lips'a conversatiunei cu tinerulu omu, atãt'a noblétia si spiritu aflã in Agathos, princiulu fórté pretiuitu de Davidu, alu unei insule greci.

Lucsulu in mancãri si vinuri l'a surprinsu pe El-Scheriff fara de a-lu seduce; rafinemintele aceste nu le aflã demne de ómeni liberi.

Elu ar fi preferitu o bucata de carne de selbatecu si o cupa de beutura nobila prisosintiei acestei de bucãti, pe cari dinsulu le lasã sè tréca pe dinnaintea lui fara de a le atinge macaru.

Dar, elu fu pré destulu recompensatu dup'acea. Dupa ce parasise óspetii mës'a, se deschisera portile unui salonu si óspetii imperatului vediura in fundulu acestui despartimentu pe Iléna Cantacuzéna, consórtea lui, siedindu pe unu tronu incungiurata de pruncii ei.

Davidu prinse pe nepotulu seu de mana si innaintã cu elu spre imperatés'a.

— Dinsulu e de sangele nostru, — dîse elu; — iubitu, precum si merita.

Tinerulu duse man'a matusiei sale la budie; apoi redicandu-si fruntea privi la dins'a cu simtimentulu unei iubiri intime si respectuóse.

Iléna Cantacuzéna erã inca in deplin'a splendórea a unei frumsetie vestite; inse ea se vedeã a nu pune nici unu pretiu pe avantajiele esterióre, cu cari erã indiestrata. Celu mai mare ornamentu alu ei erã cerculu de prunci, de cari erã impregiurata: siepte fii si o fëta, princes'a Anna. Iléna, cu frumseti'a ei sculpturala, cu tienut'a ei plina de demnitate, mai cã semenã unei matróné rigide romane, decãtu consórtei lucurosului Davidu.

Dins'a erã o Cornelia devenita si mai nobila prin crestinismu, o muiere tare in intielesulu nobilu si biblicu alu cuventului.

Vediendu-o pe dins'a, El-Scheriff pricepù antã-i'a-data santieni'a familiei nascute de o singura con-

sorta, de objectulu unicu alu amorului fidelu de consórte.

Apoi, dupa-ce se asiediã langa Ilén'a, cautatur'a lui se indreptã spre princés'a Ann'a si nu o mai parasi.

Nu pentru-cã dóra princés'a semenã maicei ei: dins'a avea frumseti'a ei fara de seriositatea acesteia; espresiunea gurei ei erã ironica; ochii ei straluciau. Toalet'a ei contrastã cu simplicitatea vestminteloru Ilénei; inse Ann'a erã atãtu de stralucitória in vestmentulu ei de catifea preseratu cu flori de argintu, perulu ei blondinu se vedea sub invertiturile de margaritarie de o nuance atãtu de dragalasia, incãtu privindu la vér'a sa tinerulu turcomanu remase acufundatu intr'o estasa dulce.

Elu nu vedîu cã surisulu Annei erã in batujocur'a costumului seu de lana si de pele; elu nu observã, cã ea se vedea a face cu ochii asemenare intre El-Scheriff si pruncii, cari o impregiurau.

Perdutu in admiratiunea sa junila, fiulu lui Ouzoun-Hassan si-puse intrebarea: cine va fi asié de fericitu, sè devina consortele Annei Cantacuzéna, si in fundulu animei sale mai adause:

— Acel'a voiu fi eu!

A supra acestui tineru naivu si nesticatu simtimentele nu puteãu sè nu apuce rapede la mare putere. Atragerea rapede, ce simtise spre ver'a sa, decise de tóta viéti'a lui si elu si-depuse in sarutarea aplicata pe man'a ei tóta anim'a sa si vítoriulu seu.

Princés'a departe de a fi in dubiu despre acést'a; ea nu avù nici cea mai mica atentiune sub decursulu seratei pentru acestu tineru timidu si superbu.

Sburdatica si vana, ea nu apretiuã decãtu numai ferirea plina de ostentatiune si reprobã virtutile casnice ale imparatésiei Iléna, cari din contr'a trebuia sè o faca pe acést'a innaintea ei mai iubita si mai respectata.

A trei'a di deminéti'a curtea cea mare, a palatiului resunã de sgomotulu pregatiriloru la venacu: Calarie de parada insielate, potai (de cani) tienute in córde, sioimi acoperiti pe capu, trupe nenumarabile de servitori in costumuri diferite.

A-lungulu trepteloru in galerii si pe treptele din afara se inbuldiau invitatii dandu ordinatiumi staulariloru si pagiloru.

El-Scheriff se aruncã fara de a se servi de scaritia in sié, facù gratiosu o róta in curtea de primire si-apoi se oprì in faci'a treptierului celui mare, pe alu carui parte de josu aparù Iléna.

Imperatés'a supraveghiã cu o prevedere plina de grigia inarmarea fiiloru sei, dintre cari, celoru mai mari patru li erã primadata iertatu a luã parte la venatu. Dins'a se temeã de iutiél'a cailoru, visitã zebelele si frenele; ea tremurã, cã fiii ei voru fi espusi la cutarea periclu si totusi simtiã o dulce superbia vediendu-i cã-si probédia armele prima-data intr'o societate atãtu de nobila.

Dupa ce i-vediù pe cai, voiosi si suridiendi, ea cercã cu ochii, cui ar puté concrede protectoratulu juniloru princi si vediendu pe El-Scheriff innaintã aprópe de dinsulu:

— Veghiédia a supra loru, dîse dins'a; eu ti-i concredu. De abié finì dins'a cuvintele aceste, deodata resunara trompetele si servitorii de venatu, numerosi cã unu corpu de armata, incepura a defirá innaintea ochiloru curtii.

In frunte viniau dóue mii purtatori de sioimi, ca-

lari; apoi segbanii, grigitorii caniloru, in numeru de trei mii, impartiti in cinci grupe. Acestoru urmau samsoudjii, grigitorii de paduri si dupa ei tournadjii, grigitorii de costirgi (cocori,) tchakirdjii, venatorii de vulturi, mergeau in trupa compacta, rivalisandu in bogati'a vestminteloru cu doghandjii, venatorii de uli si cu atmadjadjii, venatorii de coroi.

Dinsii mergeau tacuti si in tactu; singuru vederea acestei defirarii alu carei aspectu magicu nu se póte redá, erá serbatóre pentru ochi.

El-Scheriff simtiá, cá i-se trediesce instinctulu de venatoriu; pe cátu reprobá dinsulu lucsululu in mancári si in imbracaminte, atátu de bine pricepeá trebuinti'a risipei deploiate cu ocaziunea venetórie-rolu acestoru imperatesci.

De-o-data se redicá unu concertu de strigate, de latrári si comendári: canii de venatu veniau de a apare cu grigitorii loru.

Servitorii portau costumuri intinse, strinse prin bráuri si se vedeau de minune pregatiti spre mersu si fugitu.

Ce se tiene de cani, acesti-a erau acoperiti cu canaci (honses) de satinu (atlasu) rosiiu, ér de pe grumadi li-suraiau grumadiari cu petrii scumpe.

El-Scheriff si-luá calulu in pinteni si multimea venatoriloru se pricipitá in urm'a sioimariloru si grigitoriloru de cani.

Sub duratulu cátoru-va minute fu cu neputintia a se reafá si recunósce; venatorii sburau cá purtati de fortuna; numai pe campulu largu, dupa-ce parasisse cerculu Trapesuntei pré strimtu pentru armat'a acést'a de venatori, revediu El-Scheriff pe verii sei de laturea imperatului. Liniscitu pentru dinsii, tinerulu erá tocmái sè se puna a cercá pe d'Apostoli, candu éca-lu de laturea lui.

— Cátu e de frumosu! Domnedieulu meu, cátu e acést'a de frumosu! esclamá El-Scheriff.

— Da, e frumosu, respunse Apostoli; inse, judecandu dupa suvenirile betraniloru, acésta venetória nici nu se apropia de ceea a lui Bajazetu, data odinóra prinsiloru francesi. Pana ce vomu trece valea, Vi potu enará giurstările, cari au adusu in Asi'a pe acei nobili ostasi, a caroru suvenire Europ'a o pastrédia in anele glorieloru sale.

— Ascultu, dise El-Scheriff; a ascultá insémna a invetiá.

— Precum sciti, reprinse Apostoli, o ura profunda si nevindecabila a despartitu totu-de-un'a sultanii superbi de greci si latini. Ungari'a, Poloni'a, Veneti'a, Genu'a si Turcoman'a, a supra careia domniti, duióse de libertatea loru personala, se redicau totu-de-una a combate fiii lui Mahometu. Imperatulu Sigismundu si-aliasse pe acésta epoca pe Franci'a si Albani'a; celelalte popóre, cari imbratísiaara caus'a lui, nu o sciura suteni. Carolu alu VI-le, intr'un'a dintre órele sale luminate tramise fratelui seu din Ungari'a o armata sub comand'a contelui de Eu, contelui de Nevers, Ioanu fara Frica, fiulu ducelui de Bourgogne.

„In dar probara Francescii si Albanescii bravura loru in valea, ce se estinde sub murii Nicopolei, ei fura batuti, numerulu cadavreloru de musulmani, care s'au aflatu pe siesu, atestá bravur'a resistintiei. Bajazetu si-resbuná pentru mórtea a loru sei facéndu sè se sugrume innaintea sa diece mii de prinsonieri. Din captivi nu se conservara decátu numai dóue-dieci si patru nobili francesi cu pagii loru dimpreuna;

acestia se inchisera in turnulu de Gallipoli. Sigismundu amblá — asiá dicéndu — a cersi prin intrég'a Europa pretiulu rescumperării cavaleriloru.

„Imperatulu de Cipru tramise o dare bogata; Lusignan oferi diece mii de galbini intr'unu vasu ciselatu de unu pretiu ne-spusu; Carolu alu VI-le tramise unu cârdu de sioimi dresati si stofe magnifice de sicarlatu egala sarcineloru a siese cai. Inse, pana-ce s'a adunatu astfelu pretiulu de dóue-sute-mii de galbini, multi dintre prinsoneri incetase dejá sub duratulu negotiatiuniloru de a mai trái: domnulu de Concy de betranetie, admiralulu de Vienne de ranele sale. Boucicaut si La Tremoile fura condusi la Vienna. Bajazetu, departe de a pretinde de la contele de Nevers promisiunea, cá nu va mai purtá arme in contra lui, lu-deslegá intr'o maniera insolenta de oblegatiunea acést'a.

„Totusi, prin o curtoasia mai pucinu cavalerésca, decátu orgoliósa, sultanulu voi a oferi prinsoneriloru sei spectacululu unei venetórie cu sioimi, de care prin acést'a de-ací ti-poti face o idea slaba. Intreiti numerulu servitoriloru, grigitoriloru si alu pagiloru; aruncati dóue mii de cai si siese mii de cani in codru cu o armata de venatori calareti; substituiti bogati'a moderata a imperatului Davidu cu pomp'a nebuna a sultanului si veti avé o viziune orbitória de costumurile chindisite cu auru, de smocuri de pietri scumpe, de grumadiari de margaritare, de cai inveliti cu canace (invelitória de calaría) impodobite de pietri fine si de corale si veti vedé unu amestecu fantasticu de calarii arabe, de cárduri de vulturi, de uli si de sioimi, in fine unu spectaculu, ca-si care póte nici Byzantiulu nici Trapesunt'a nu voru mai oferi.

— E bine, dise El-Scheriff intr'unu tonu profundu, eu scíu o venetória, care ar fi cu multu mai interesanta si inca si mai frumoasa.

— Care? intrebá imperatulu apropiandu-se de nepotulu seu.

— Venetóri'a la tigru, replicá El-Scheriff; venetória in contr'a lui Mahometu alu II-le.

— Nu-ti vine in minte, intrebá Davidu cu amaratiune, cá tu vorbesci de suseranulu carui-a eu, imperatu, i solvescu unu tributulu desonoratoriu, . . . d'unu musulmanu, innaintea carui-a eu, crestinu, me umillescu?

— Tocmái pentru-cá mi-aducu a minte de acést'a mi vine dorulu de a-lu combate. Nu e cu potintia de a se luptá in contr'a colosului, care amerintia a sdrobí lumea intréga in caderea sa? Nu puteti voi uní soldatiloru imperatiei vóstre ceia ai ordeloru libere turcomane, si in casu de trebuintia a aruncá innaintea arabiloru si iancieriloru o armata nenumerata, fórte usioru de recrutatu in tiér'a persiloru? Ar fi demnu de voi a incepe lupt'a acést'a.

— Ceea ce n'au pututu face grecii din Europa, puté-o voru óre cei din Asia?

— M'asiu pune in frunte-li si a-si incercá! — dise El-Scheriff.

— Copile! — replicá Davidu cu o espresiune de recunoscintia.

— Sum de dóue-dieci de ani, — dise El-Scheriff; spre a me oblegá a fi bravu si demnu de renume, m'au numitu innainte Illustru . . . Eu nu voiu demintí titlulu acést'a, unchiule!

(Va urmá.)

S A L O N U.

Calindarul septemanei.

Duminică 17-a după Rusalii, după Cruce, Evang. Marcu Cap. 8 si 9 st. 34—1.

Dumin.	19	1	S. S. Mart. Trof. Savat. si Dovimed.
Luni	20	2	Sf. M. Mart. Eustatiu.
Marti	21	3	Sf. Apost. Codrat.
Mercuri	22	4	Sf. Ierom. Foca Episc. Sinopei. ☺
Joi	23	5	Conc. Sf. Ionu Bot. si Sf. Polixenia.
Vineri	24	6	Sta Mart. Tecla.
Samb.	25	7	Cuv. maica Eufrosina.

Adunarea din Lugosiu.

Lugosiu 20 sept. a. c.

Onorata Redactiune!

Din insarcinarea comitetului alesu din partea Romanilor Lugosieni pentru buna primirea a „Societății pentru crearea unui fondu de teatru romanu“ cu ocaziunea adunării generale tienenda estu timpu in Lugosiu, am onóre a vi comunicá decisulu in privinti'a programei sociale referitória la dilele in cari se va tiné adunarea.

Acést'a suna precum urméza :

Decisú :

Amenandu-se diu'a adunării generali anunciate pe 23 septemvre a. c. st. n., din cause neprevédute pe 14. 15. 16. 2. 3. 4. octomvre a. c., comitetulu staveresce urmatori'a

Programa :

I. In 14/2 octomvre deminéti'a de la 8 óre pana dupa médiadi la 4 óre primirea óspetiloru la localitatea „Reuniunii romane de cantári si musica“ care se afla in „Strat'a domnéscá“ alias „Strat'a Fagetului“ nrulu casei 747.

Totu in diu'a acést'a sér'a la 7 óre se va reprezentá prin „Reuniunea romana de cantári si musica“ pies'a „Mirés'a pentru Mirés'a“, comediá originala in 3 acte de Iosifu Vulcanu.

II. In 15/3 octomvre inainte de amédiadi se va deschide Adunarea generala a „Societății pentru crearea unui fondu de teatru romanu“ in sal'a otelului „Regele Ungariei.“

Totu in acést'a diua sér'a la 7 óre se va reprezentá prin „Reuniunea romana de cantári si musica“ oper'a comica in 3 acte „Giroflé-Girofla“ scrisa de Vanloo si Leterier, musica de Charles Lecocq.

III. In 16/4 octomvre inainte de amédiadi continuarea si incheierea adunării generale.

La 2 óre postmeridiane „banchetu“, ér sér'a la 8 óre „Serata de dantiu“ in sal'a otelului amintitu.

Totu-odata sunt recercati toti p. t. óspeti, cari dorescu a luá parte la aceste festivitáti, a se insinúá pentru incartirare pana in 10 octomvre, ér pentru rezervarea locuriloru la representatiunile teatrale pana in 13 oct. la secretariulu comitetului Virgiliu Thomiciu in Lugosiu.

Datu din siedinti'a comitetului arangiatoriu, tinuta in Lugosiu la 19/7 septemvre 1876. — Philipu Pascu m. p. presiedinte, — Virgiliu Thomiciu m. p. secretariu.

Rogandu-ve, cá sè publicati aceste in numerulu prosimu alu pretiutulu diuaru ce redactati re-manu etc.

Virgiliu Thomiciu.

Pregatiri pentru adunarea din Lugosiu.

Lugosiu in 19 sept. 1876.

Vitregitatea timpuriloru ni-a rapitu multe sperantie resarite in dieceniele abii trecute; spiritulu intunereculu ni-a sugrumatu si mai multe abii resarinde; si cucuveic'a cobitória ni prevestesce pe di ce merge lovituri nóue.

Au apusu acele timpuri, candu tinerimea romana pribegia dia comuna in comuna, din districtu in districtu, din unu coltiu alu tierii locuite de Romani pana in celalaltu, propagandu totu acele simtiente nobile, acele idei inalte si unificatórie, acelu amoru de patria si natiune; — dar au trecutu si acelu timpu, candu fragedele manutie ale femeiei romane aflá de demnu a legá cunune de flori si a incoroná fruntea celui mai bravu intre bravi.

Interesele publice cele mai vitale au devenitu numai datine, pe cari pucini, fórté pucini mai numai cá datine le si profeséza.

Unde sunt grandiósele adunári romane publice? unde sunt asociáriile culturale si economice? S'au dusu cá visurile insielatórie din órele diminetiei!

Astadi, in acestu timpu de blasteme, noi-Romanii vedemu unde si unde resarindu cáte o adunare numai cá o flóre esotica.

Trei patrare din anulu curinte decusera pentru noi Romanii fara insemnatate, serbatóre.

Numai lun'a lui octomvre, lun'a binecuventata cu vinuri si cerealu, ni aduce o sperantia mai buna.

Pe dilele de 14, 15 si 16 octomvre este decisa tienerea adunării generale pentru fondu de teatru estu anu la Lugosiu, la foculariulu Romaniloru banatieni, unde odinóira pe vérfurule turnuriloru si la locurile publice filfaia stindardele tricolore romane, unde la foruri se vorbia si scriea tóte in limb'a armoniósa romanésca, si unde si-croiau Romanii destinele loru liberi si nesfitti.

Adunarea acést'a promite fórté multu, pentru cá factorii carii conluera sunt puternici.

Bratie robuste, frunti argintii, barbati cu trecutu frumosu stau in fruntea arangiametului, incunjiurati de fragede copilitie si tineri sprinteniori.

Uiti loviturile din trecutu, candu privesci la romanimea Lugosiului cum conluera totu natulu din resputeri, sè aduca tributulu cuvenitu, obolulu de omagiu la altariulu natiunálu.

Ori cine se póte simti ferice, candu se primbla in serile poetice de tómpna pe stradele Lugosiului romanu, pentru cá afla deplina multumire sufletésca, candu asculta la melodiósele si rapitórele cantári si opere, in cari se deprinde tinerimea romana de ambele secse in tóta sér'a in localitátiile reuniunei romane de cantári si musica.

Aici se concentréza tóta tinerimea romana, si cu o diligintia rara studiéza totu natulu la despartiametulu seu cu conscientia liniscita, cá va avé reusire

buna si in presinte si venitoriu, precum a avutu in trecutu.

Pe de alta parte comitetulu arangiatoriu e la culmea chiamarei sale.

Nu credi deci, cá plapandele cetitóre si bunii cetitori voru respinge fratiésc'a invitare a fratiloru lugosieni la adunarea generala pentru crearea fondului de teatru romanu, ce are sè se tiena in 14, 15 si 16 octomvre a. c., — dicu nu credi sè absentati, candu e potu ascurá de petreckeri cordiale si mominte de dulci placeri.

Deci la revedere!

Ionu Becineaga.

CE E NOU?

Bustulu lui Grigore Ghica VV, oferitu de Domnitorulu Carolu I Iasiloru, spre a se asiezá pe piedestalulu din Beilicu, a sositu deja in urbea nóstra, — scrie „Curierulu“ din Iasi. — Elu se va descoperi in diu'a de 1 octomvre, candu, cá si in anulu trecutu, se voru face si rugaciuni pentru repausarea sufletului gloriosului Domnu, care a caditu sub cutitulu calailoru musulmani, victima a patriotismului seu!

Camer'a deputailoru a reinceputu siedintiele sale la 28 l. c. Precum scriu diuariile, camer'a va progá siedintiele sale pana 'n lun'a lui noemvre.

La Mehadia in anulu acest'a — in urmarea insulteloru din anii trecuti — au fostu fórte putini Romani, si fiindu cá óspetii de acolo se compunu mai alesu din Romani, vinitulu a remasu de totu micu. In urmarea acesteia se suna vorb'a, cá erariulu voiesce sè vendia aceste bai. Inse unele diuarie se opunu, temendu-se, cá cumperatorii voru fi Romani, si aceia voru infintia acolo o colonia romana. Nu sè téma! Nu este nici o trebuintia de a infintia nici o colonia — in mijloculu Romaniloru!

Venatóriele de curte se voru incepe pe siesulu si in padurile de langa Gödöllő in lun'a viitória. Spre acestu scopu s'au adusu din Pardubitz optu cerbi, dintre cari inse numai cinci sosira vii la destinatiunea lor.

Binecuentarea cu prisosu. Soc'á unui lucratoriu din Budapesta dilele trecute a nascutu pe alu dóue-dieciile baiatu.

Puterea armata a Rusiei. Diarulu rusu „Golos“ raspunde mai multoru discursuri pronuntiate in camer'a comuneloru, precum si opiniunii ce se cérca a se respandí cá Russia, mai putinu tare ca in 1853, nu aru dispune de cátu de 600,000 ómeni si 1112 tunuri, pe candu astadi ea are 2670 tunuri si 1.340,000 soldati in timpu de pace; in timpu de resbelu, ea póte dispune de 2 milióné si jumetate soldati. (Rom.)

Anticitati descoperite. Doctorulu Schliemann, de trei ani se ocupa necontentitu cu cautari si sapaturi, in Troada, unde odinóra ar fi existatu renumit'a Troia, alu carei resbelu cu Grecii a fostu cantatu de nemuritori'a lira a lui Homeru. Sapaturile acestui invetiatu doctoru au adusu descoperirea unoru monumente numeróse de unu mare interesu din punctulu de vedere istoricu, si cari se afla in vecinatatile de la Hissardjick séu Essi-Kalafatli (Asia mica). In acea parte, la siese secole dupa derimarea Troiei, o colonia eoliana fundá orasiulu Illium Recens séu Noulu Illion. Ziditu pe o colina ripósa, acestu orasiu continea edi-

ficii frumóse ale caroru urme au fostu regasite. Zidurile din giurulu orasiului exista inca. E de temutu inse cá marmorele, statuele, medaliele si anticitatile de totu felulu ce au fostu scóse la lumina de doctorulu Schliemann sè nu fia cá si perdute in manile orientaliloru. Ce e mai multu e, cá din nenorocire in urm'a unei certe dintre acestu eruditu doctoru, si guvernatoarele Dardaneleloru, Ibrahim pasia, doctorulu Schliemann a parasitu cu totulu campulu cercetárilor sale, de si obtinuse unu firman de la guvernulu otomanu pentru a fi lasatu sè caute ori ce i-ar placé. Dar sicanele de totu felulu l'au desgustatu cu totulu.

Unu nou dr. de medicina. Dlu Georgiu Vuia dilele trecute a obtinutu diploma de dr. in medicina la universitatea din Budapesta.

Flamur'a lui Hymen.

Dlu Baltazaru Munteanu, advocatu in Oravitia a pasitu la cununia in Elisabetopolea cu domniótor'a Eugenia Alduleanu, fic'a repausatului Ioanu Alduleanu.

Biserica si scóla.

Episcopii rom. catolici — precum se vede — sciú bine spesí. Murindu de curendu episcopulu Randler, carele a dispusu de unu dominiu de 86,000 jugere de pamentu, totusi a lasatu dupa sine o datoría de 400,000 fl. Elu a datu cá amanetu chiar si crucea de diamantu primita de la Maj. Sa regin'a.

O noua si curiósa secta religiósá. Unu diaru din Shang-Hai, „Celestial Empire“, ne spune cá s'a fondatu o noua secta religiósá din cele mai extraordinare la Sean-Shan Hin (provincia Chekiangului.) Adeptii sei se reunescu intr'unu templu ruinatu, dedicatu alta data zeului Weita-Pusa si langa care se ridica case acoperite cu trestia in care resida principalii membrii ai sectei. Noulu cultu a luat nascere in urm'a extaseloru a dóue femei betrane, mum'a si fic'a, in etate una de 80 ani, cea-l-alta de 50. Aceste dóue femei sunt preotesile séu pitonisele. La ór'a determinata, Pusa séu spiritulu divin, le inspira si le permite sè faca oracole. Diu'a, totulu e in tacere langa templu; nu este nimicu care sè escite atentiu-neá; nóptea aspectulu acelei localitati devine in adeveru singularu. Chinezii de tóte conditiunile, bogati si seraci, femei, copii, betrani sosescu cu gramad'a spre a consultá sibilele si spre a ascultá profetiele lor. Interiorulu templului este luminatu, acolo se bé si se mananca in veselia, cáci nou'a secta predica carnea si condamna intrebuintiarea esclusiva a legumeloru. Mum'a si fic'a stau asiediate pe scaune inalte; faclii ardu de ambele lor parti, pe candu betránii sectei se prosternu la piciórele lor, le ofera tamáie si le adóra cá pe nesce incarnatiuni ale lui Pusa. Mai multi din acesti credinciosi asigura, cá in timpulu estaseloru ei au visiuni ale divinitatii. Unulu din principiile fundamentale ale acestui cultu singularu este proscieria haineloru de matase; nu le este permisu a purtá de cátu bumbacu. Numerulu aderentiloru se maresce cu repediciune; elu se ridica deja la 800, cu tóte cá sibilele nu si-au descoperitu virtutile lor divine de cátu de dóue luni numai.

Literatura.

Victoru Hugo, marele poetu alu secolului presinte, precum cetimu in „Vie litteraire“, pregatesce pentru tipariu o multime de lucrari ale sale inca ne-

publicate. La primavéra va publicá dóue tomuri de poesii nóue, cá continuare a „legendelor secloror“ din cari si in limb'a romana s'au tradusu câte-va; apoi dóue tomuri de studie literarie; unu volumu intitulatu „l'art d'etre grand père“; alte dóue tomuri de poesii; si in sfrsítu inca vr'o 3—4 tomuri de alte lucrári. In adeveru mare activitate! Si omulu care lucrara asiá multu e de 70 ani. Portretulu lui a se vedé in nrulu presinte. Victoru Hugo se scóla in tóte dilele diminéti'a la 5 óre, scrié standu in picióre câte 20 de pagine si câte 10 epistole. Devis'a lui este: Nulla dies sine — linea.

„**Egmond**,” tragedia in 5 acte de Goethe, a esitu la Iasi in traducere romanésca, esecutata de dlu N. Ch. Quintescu. N'amu vediutu-o.

Dlu dr. I. V. Agapi a scosu de sub tipariu la Bucuresci: „Cercetári demografice a supra poporatiunii Romaniei si in specialu a districtului si orasiului Iasi.

Calindarele pe anulu 1877 au si inceputu sè apara. Din Bucuresci se anuncia, cá acolo au esitu de sub tipariu: „Calendaru pentru basme si legende pe anulu 1877,” — si „Calendarulu pentru esplicarea viselor pe anulu 1877.” Unde se afla si câtu cósta? — nu scimu, càci nu ni s'a tramisu.

Elemente de istoria si geografia, evulu vechiu si mediu, pentru clasele gimnasiale si reale inferióre, de dr. Nicolau Popu, profesoru la gimnasiulu romanu din Brasiovu, a aparutu totu acolo.

Diuaristic'a araba. Esiste 100 milióne de individi cari vorbescu limb'a araba si cu tóte aceste nu posedu de câtu 14 diare, cu 6000 abonati. Egyptulu figuréza cu 3 foi, din care cea mai importanta e „**Bahy Mizrich**“ (evenimentulu din Egyptu), publicatu supt auspiciile ministrului afaceriloru straine de la Cair. La **Beyruth** (Syria), aparu: **Purtatorulu de noutati**, **Gradina**, **Amiculu poporului**; La **Constantinopole** se vede „**Dschuwaib**,” protegiatu de Sublimapórtá si redactatu de somitátile literare ale Turciei. La **Paris**, se fundase, acum câti-va ani, **fóia araba**: „**Vulturulu parisiana**“, inse a disparutu. La **Bombay** apare litografiatu organulu „**Parsiloru**“ séu adoratorii focului. In **Statele barbare**, diarele sunt oprite si colportorii cari cauta a le introduce primescu bastonada. Chiaru in **Marocu**, care are 9 milióne de locuitori, nu existe nici unu diaru. **Persanii**, cari sunt in numeru de 20 milióne, n'au de câtu dóue diare, cu 1,200 abonati. **Fóia loru** principala e a guvernului, la **Teheran**; ea e litografiata si impartita de dóue ori pe septemana. (Rom.)

Industria si comerciu.

Espositiunea universalá din Paris Presiedintele republicei franceze au invitatu tierile straine cá sè se represinte la espositiunea universalá din Paris, care se va tiné la 1878.

Tribunale.

Dlu Demetrie Marinovicu fostu practicantu la tribunalulu div **Térgulu-Muresiului**, fu numitu adiunctu de concepistu la tabl'a totu de acolo.

Dlu Florianu Bozganu a facutu censura de advocatu in **Budapesta**.

Ghicitura numerica

de **Cornelia Dragosiu**.

6. 23. 20. E masina in fisica,
Este mica, si multu strica.
1. 7. 9. 5. 25. 10. Este-unu ramu care nutresce,
Pe totu omulu ce traiesce.
4. 17. 8. 24. Cu tóte cá cresce 'n spinu,
O iei si o pui pe sinu.
27. 28. 14. 24. Amorosii o iubescu,
Furii tare o urescu.
14. 2. 13. 26. 4. 19. 16. O parte sublímá in omu
12. 18. 15. 22. E 'nzestrata cu-acestu donu.
21. 28. 3. 22. Dumnedieu creandu pe omu
Din acest'a-i facu corpu.
- 1—28. Pana peste-ai nostri frati
Voru domni asiá barbati,
Va suride fericire
Si 'n totu locu 'ndestulire;
Deci cu totii sè-i oftámu,
Si din animi sè-i urámu!

Deslegarea problemei de semne din nr. 32:

Nu voiú lume, nu voiú viétia,
Nu voiú alta decâtu sè moru;
Totu mi-pare chaosu, cétia
Nu visezu de câtu amoru!

Deslegare buna ni-a tramisu dómnele si domniórele: **Iuliana Savescu**, **Elena Velovanu**, **Sofia Velovanu**, **Amalia Popescu**, **Ana Popu**, **Iulia Crisianu**, **Eufrosina Dimbescu** si **Clara Popovicu**.

Post'a Redactinnii.

Dlu N. O. in **Uzdin**. Scrierile acele nu s'au publicatu inca, afara de una, care inse a esítu numai in **fóia nóstra** si nu s'a facutu din ea editiune separata.

Dlu P. B. in Ploesci. Se va tramite, inse mai de graba decâtu la finea lui noemvre.

Eroii muntelui. Nu se póte publicá.

Unu doru. Este imitatiune dupa o poesia a lui **Alessandri**. Altele, originale séu traduse, bucuosu.

Dsiórei S. V. in **Rusca**. Aveti bunetatea a ni tramite si deslegarea, càci noi nu avemu timpu pentru de aceste.

Trei-luniulu oct.—dec. se va incepe cu nr. 40. Dni abonanti ale caroru abonaminte voru espirá cu nrulu víitoriu sunt rogati a le rennoi câtu mai curendu, càci — conformu usului nostru inrodusu de la inceputulu acestui anu — in víitoriu numai acelora li se va tramite **fóia**, cari au respunsu pretiulu inainte. — Pretiulu de prenumeratiune pe oct.—dec. e **2 fl. 70 cr.**, ér nu 2 fl. 50 cr. precum ni tramitu unii din gresiéla.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU**.

Cu tipariulu lui **Alesandru Kocsi** in **Pestva**. 1876. Calea tierii nr. 39.